

ZAMONAVIY SIYOSIY FANLARDA NORMATIV SIYOSIY NAZARIYALAR

Burxonova Durdona Xasan qizi
O'zbekiston Respublikasi Mirzo Ulug'bek nomidagi "Ijtimoiy fanlar fakulteti"
"Siyosatshunoslik yo'nalishi" 3-kurs talabasi

ANNOTATSIYA:

Normativistik siyosiy tushuncha mazmuni va mohiyati normative siyosiy nazariyaga xos diskurs utalitarizm va siyosat falsafasi normativ siyosiy nazariya sifatida kabi rejalar ko'rib chiqiladi

KALIT SO'Z: Utalitarizm, normativ nazariya emperik qism, me'yoriy qism xulq atvor sterotiplari

Siyosiy bilimni hech qachon qadriyatlar tizimidan tashqarida ko'rib chiqib bo'lmaydi amalda haqiqiy siyosatshunoslikni tushunish ya'ni unda nima bor va nima bo'lishi kerakligini uning kordinatalarda ro'y beradi hamda bu siyosatshunoslikni ko'rsatma yoki tavsiya sifatidagi pozitsiyasini ifodalaydi siyosiy hodisalar normativ usulda baholanishi uning ijtimoiy-idealistik nuqtai nazardan qarashga teng bo'lib real hayotda belgi va maqsad manolarini ifodalaydi.

Zamonaviy siyosatshunoslikda normativ qiymatli nazariya yondashuvi antik davrdan shakllangan degan tushuncha mavjud jumladan qadimiy Xitoy siyosiy falsafasini tushunish normativ-qiymatli yondashuvga asoslangan. Utalitarizm, deontologik liberalizm libertarizm va konservatizm mazkur tushunchalarga xos nazariyalarda qadriyatlar qanday ko'rinishga ega amaliy siyosatshunoslikning asosi nazariy siyosatshunoslikdir siyosatshunoslik nazariyasi siyosatshunoslikning muhim tarkibiy qismi bo'lib u me'yoriy qismdan emperik qismdan fundamental qismdan amaliy qismdan iboratdir. Siyosatshunoslikda normative nazariyalar muayyan me'yorlarga va xulq atvor sterotiplarini o'zida ifodalovchi tavsiya va tavsif harakteriga ega bo'lgan me'yorlar.

Normativ siyosiy nazariya siyosiy institutlar ayniqsa hokimiyat bilan bog'liq bo'lgan shaxslarning ushbu institutlar bilan munosabati haqida fikr yuritish uslubidir normativistik nazariyalar zamonaviy politalogiyada jamoat axloqiga asoslanadi shu bois siyosat olamida ro'y berayotgan barcha hodisalarni axloqiy an'anaviy baholaydi. Siyosatshunoslikning normativistik yondashuvi siyosiy idealizmni izlash deb ham qaraladi

Normativ siyosiy nazariya o'zining ideal qadriyatini topolsa unda u sof ilmiy nazariyaga va bilimga aylanadi normativ nazariyalar eng avvalo axloqiy dalillarni ichki ozchilikka erishishiga aytiladi shu bois uning nazariyotchilarida mantiq, analitik falsafaga murojat qilish ustunlik qiladi normativ nazariyalar o'z dalillarining emperik asoslanganligini tekshirish uchun ijtimoiy antropologiya va tarix fanlariga tayanadi

Normativ nazariyalarda xulosalar nazariyotchilarining intuitiv g'oyalari bilan taqqoslanadi.

1970-yilga kelib siyosatshunoslikda normativ siyosat nazariyalar 2asosiy maktabga ajratiladi 1-adolat, erkinlik, ijtimoiy tenglik muammolari bilan shug'ullanuvchi maktab 2-davlat institutining faoliyati, maqsadi, axloqiy asosi va fuqorolar bilan munosabatlarini o'rganuvchi maktab

Mikenning "ANAKONDA" modeli masalan XX asrga kelib insonlar hayoti tubdan o'zgardi Erix Fron tabiri bilan aytqanda ish beruvchi bilan ishchining munosabati utilitarlashuvga aylandi bu o'z salohiyatini sotkan kishi o'zini tavar sifatida ko'rishi degani Erix Fron agar inson sifati jamiyat talablariga javob bermasa, demak u hech qanday sifatga ega emas agar insonning sifatiga talab bo'lmasa u jamiyatda hech kim emas siyosatshunoslikda inson erkinligini tabiatini chuqur tahlil qilgan yo'nalish

ekzistionalizm yo'nalishi hisoblanadi ushbu yo'nalishning yirik namoyondasi Jon Pol Sarter inson qanday bo'lishni xohlasa shunday bo'ladi chunki u o'zini o'zi yaratadi . Realizm normativistik yondashuvning realistik vakillari davrlarga xos quyidagi tamoyillarini taklif etadi.

Davlatlar jahon siyosatining asosiy aktoridir raqobat va konflikt siyosatning asosidir ular jamiyat siyosiy hayotining mavjudlik belgisidir davlat o'z qudratini o'stiradi boshqa davlatlar va manfaatlarni kuzatadi

Nazariy siyosatshunoslikda inson tabiati ideallar axloq normalari munosabatlar, etiqodlar va xis tuygular tasiriga ko'chib o'tadi

Masalan: Germaniya Haggen universiteti professori Haynez Abeniz normativ paradigmalar 1ta ishtirokchilarning ijtimoiy madaniy qadriyatlarini tizimiga bog'liqdir deb ta'riflaydi

Zamonaviy politalogiyada normativ yondashuv va nazariyalar real siyosatni ochishda siyosat mohiyati, ro'li ijtimoiy hayotdagi o'rni va zaruriyatining konstruksiyasi bo'lib hizmat qiladi.

References:

1. Шукурова, М. А. XVI-XVIII АСРЛАРДА ИНГЛИЗ ТИЛИДА ЭТИКА АТАМАЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШИГА ДОИР БАЪЗИ МАСАЛАЛАР НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ЭТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ XVI-XVIII ВЕКОВ SOME ISSUES ON THE DEVELOPMENT OF TERMS OF ETHICS IN THE. ANIQ VA TABIIY FANLAR, 165.
2. Shukurova, M. A. Development Of The Informative Structure Of The Lexical-Conceptual Field Of Ethics In The 16th-18th Centuries.
3. Askarovna, S. M. (2021). General Linguistic Theories in English Linguistics of the Xvi-xvii Centuries and the Practice of Norms in Vocabulary. European Scholar Journal, 2(4), 504-506.
4. Шукурова, М. (2023). XVI-XVII ASRLAR INGLIZ TILI ETIKA TERMINLARINING STRUKTUR TAHLILI. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 41(41)
5. Шукурова, М. (2023). REVIEW OF LINGUISTIC THEORIES IN THE ENGLISH LANGUAGE OF THE RENAISSANCE PERIOD. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 41(41).
6. Uktamova, N. (2021). THEORETICAL ISSUES TO INCREASE THE EFFICIENCY OF EMISSION
7. OPERATIONS OF COMMERCIAL BANKS. International Finance and Accounting, 2021(4), 14.
8. Younas, Ammar, Recent Policies, Regulations and Laws Related to Artificial Intelligence Across the Central Asia (August 1, 2020). Ai Mo Innovation Consultants, 2020, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3664983>
9. Younas, Ammar. "Sustaining Innovative Economy in Fourth Industrial Revolution: A Whitepaper of Uzbek Centered Artificial Intelligence Policy (February 01, 2020)." Available at SSRN 3533410.
10. Younas, Ammar, and Kinza Fatima. "REGULATING NANOTECHNOLOGY TRANSFER IN DIGITALIZED CENTRAL ASIA." DEVELOPMENT ISSUES OF INNOVATIVE ECONOMY IN THE AGRICULTURAL SECTOR (2021): 744-746.
11. Younas, Ammar, et al. "Overview of big data and cloud computing laws, regulations and policies in central Asia." Regulations and Policies in Central Asia (August 12, 2020) (2020)
12. Younas, Ammar. "Finding a consensus between philosophy of applied and social sciences: A case of biology of human rights." JournalNX A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal. ISSN 2581-4230 (2020): 62-75.
13. Younas, A. "Legality of Rule of Law with Chinese Characteristics: A Case of "Ultra-Sinoism". Russian Law Journal. 2020; 8 (4): 53-91."

14. Younas, Ammar. "The Rise of 5G in Central Asia: Latest News and Updates about the Next Generation Network." AI Mo Innovation Consultants (Smc-Pvt) Ltd (2020).
15. Younas, Ammar. "Responsible AI: Introduction of "Nomadic AI Principles" for Central Asia." (2020).
16. Ammar, Younas. "Subjects, objects and forms of land ownership in Kyrgyzstan: challenges and prospective." International Journal of Innovative Technologies in Economy 2 (8) (2017): 19-21.